

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Ebeveyn
Memnuniyeti: Bayburt İl Örneği
4-6 Age Group Quran Courses Parental Satisfaction:
The Case of Bayburt Province

Ömer Demir

Doç. Dr. Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri
Anabilim Dalı. Bayburt / Türkiye
Doç. Dr. Bayburt University Faculty of Divinity, Department of Philosophy
and Religious Sciences. Bayburt/Turkey
odemir@bayburt.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-7929-9559

Rabia Camadan

Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi.
Bayburt/Türkiye.
Student at Bayburt University Institute of Social Sciences. Bayburt/Turkey
rabiacamadan@outlook.com

ORCID ID : 0000-0002-7067-2529

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 20 Haziran / June 2019

Kabul Tarihi / Date Accepted: 04 Temmuz/ July 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Ömer Demir-Rabia Camadan, "4-6 Yaş Grubu Kur'an
Kursları Ebeveyn Memnuniyeti: Bayburt İl Örneği, *Bayburt Üniversitesi*
İlahiyat Fakültesi Dergisi, 9 (Bahar 2019) : 7-38

Öz

Her toplum kendi eğitimsel ihtiyaçlarını gerçekleştirmek, ailelerin ve çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli alanlarda örgün ve yaygın eğitim kurumları oluşturmuştur. Böyle bir ihtiyaçtan dolayı Türkiye'de 4-6 yaş grubu Kur'an kursları DİB tarafından 2013 yılında yaygın bir din eğitimi kurumu olarak açılmıştır. 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında verilen eğitimin beklentileri karşılayıp karşılamadığı, eksik yönlerinin olup olmadığının bilinmesi gerçekleştirilen eğitim kalitesinin yükseltilmesi adına son derece önemlidir. Bu bağlamda araştırma 4-6 yaş grubu çocuklarının eğitim aldığı Kur'an kurslarındaki ebeveyn memnuniyetini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmada Bayburt ilinde çocukları 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında eğitim görmüş ailelerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları, Ebeveyn memnuniyeti, DİB

4-6 Age Group Quran Courses Parental Satisfaction: The Case of Bayburt Province

Abstract

The formal and informal education institutions were made in various fields in order to meet the educational needs of each society and to meet the educational needs of families and children. The Quran Courses for 4-6 age groups in Turkey were opened as the informal religious educational institution by DİB due to such as need in 2013. It is very important to know whether the training in The Quran Courses for 4-6 age groups meets the expectations and it has any insufficient aspects in order that the provided education and quality are raised. So the research aimed to reveal the satisfaction of parents in The Quran Courses that 4-6 age-groups children are involved. The findings which were obtained from the interviews which were made with the families that their children received in The Quran Courses for 4-6 age groups in Bayburt Province were included in the study and the results were reviewed.

Keywords: Quran 4-6 Age Groups Quran Courses, family opinions, DİB

Giriş

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren kendini aile denilen bir eğitim çevresinde bulur. Böylece aile ve çocuk arasında kesintisiz bir eğitim başlamış olur. Birçok eğitim alanında olduğu gibi temel dini eğitim bu şekilde ailede alınmış/verilmiş olur. Bireyin dinle tanışması da ailede gerçekleşir. Aile dini anlayış ve birikimi ile çocuğun eğitiminde etkili bir rol oynar. Ancak din eğitimi konusunda olduğu gibi aile her konuda çocuğun eğitim ihtiyaçlarını karşılayamaz. Çünkü din eğitimi için sadece aile ve çevre koşullarında gerçekleştirilen sosyal öğrenme yeterli değildir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarına ihtiyaç duyulmuştur.

Okul öncesi eğitim, geniş anlamda; doğumdan, ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alır. Çocukların yaşlarına, bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlar. Okul öncesi eğitim onların tüm gelişimlerini toplumun kültürel değerleri ve özelliklerini doğrultusunda gerçekleştirmeyi amaçlayan bir eğitim sürecidir.¹ Okul öncesi eğitim boyunca çocuğun bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önünde bulundurulur. Okul öncesi eğitim ebeveynlerin ve

¹ Zeynep Nezahat Cihandide, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi (İstanbul: Dem Yayınları, 2014), 87.

eğitimcilerin etkin olduğu sistemli bir eğitim şeklidir. En etkin ve hızlı öğrenme bu dönemde gerçekleştiği için çocuğun gelecek yaşantısının temelleri de bu dönemde atılmış olur.² Okul öncesi yıllarda çocuk, kendini izleyenleri şaşırtacak kadar hızlı bir şekilde değişip gelişir. Bu anlamda çocuğun çevresinden alacağı eğitim son derece etkilidir. Bazen bu etkiler çocuk üzerinde yaşamı boyunca silemeyeceği derin izler bırakabilmektedir. Eğitimciler okul öncesi dönemde verilen eğitimin çocuğun yeteneklerinin gelişmesinde önemli bir payı olduğu görüşündedirler.³

Okul öncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyaç bir anlamda çağın getirdiği değişim ve gelişmelerin doğal bir sonucu olarak görülmektedir. Sosyoekonomik ve kültür seviyeleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında meydana gelen eğitim farklılıklarını asgari düzeye indirmek, onları ilkokula hazırlamak, çalışan annelerin çocuklarının bakımını ve eğitimlerini sağlamak amacıyla okul öncesi eğitimin sistemleştirilmesi ve yaygınlaştırılması yoluna gidilmektedir.⁴ Gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitim hizmetlerine büyük önem verilmekte din eğitimi kurumları eliyle verilmektedir. 0-6 yaş arası çocuklar sağlıklı ve düzenli fiziksel şartlar içinde, toplumun değer yargıları, dini inançları ve kültürel özellikleri doğrultusunda uzman–eğitici öğretmenler ve hizmet elemanları tarafından eğitilmektedir. Ülkemizde konunun önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Okul öncesi eğitim hizmetleri için gerekli çalışmalar yapılmakla birlikte devlet eliyle açılan okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı ihtiyaca cevap verecek durumda değildir. Özel teşebbüs tarafından açılan kreş, anaokulu ve ana sınıfı gibi okul öncesi eğitim kurumlarının bir kısmı da maalesef ticaret amaçlı olup, bu kurumlar sosyal ve ekonomik seviyesi yüksek ailelere hitap etmektedir. Ayrıca bu kurumların çoğunda çocukların gelişimsel ve bireysel özelliklerini dikkate alan dini eğitimleri için gerekli olan herhangi bir program da uygulanmamaktadır. Ailelerin talebi üzerine dini eğitim uygulayan özel okul öncesi eğitim kurumlarında ise programlar anne ve babaların beklentilerine cevap verecek şekilde Kur'an okumayı öğretme, namaz sureleri ve birkaç ilahi ezberletme ile sınırlı kalmaktadır.⁵ Bu sınırlı eğitim ise anne ve babaların her ne kadar beklentilerini karşılayacak bir biçimde olsa da istenilen düzeyde dini bir eğitimden söz etmek mümkün değildir.

Çocukların kendi ailelerinin ve kültürel çevrelerinin değerlerini öğrenip anlamlandırmalarında okul öncesi eğitim önemli bir alt yapı oluşturur. Ailelerin eksik kaldığı noktalarda onları destekler. Böylece çocuklar okul öncesi eğitim sayesinde hem doğduğu ailenin hem de içinde yaşadığı toplumun eğitim imkânlarından yararlanmış ve onların desteğini almış olur.

² İbrahim Kurt, Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Ankara Örneği (Hitit Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2017) s.1.

³ Mualla Selçuk, "Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler", Ankara: TDV Yayınları, 1991, 2. Baskı s.66

⁴ Selçuk, Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler, 66.

⁵ Ali Çankırılı, Çocuğun Manevi Eğitimi (İstanbul: Zafer Yayınları, 2006), 10.

Bununla birlikte informal öğrenmeler yanında planlı, amaçlı, bilimsel ve bilinçli sosyal öğrenme ortamları ile tanışır ve bu ortamlarda çocuklar erken yaşlarda kendi ahlaki ve dini tecrübelerini yaşarlar. Bu nedenle bilimsel verilere dayanan, planlı ve çocukların gelişimsel özelliklerine uygun din eğitimi için kurumsal yapılara ihtiyaç vardır. 4-6 yaş Kur'an kursları da bu amaca hizmet etmek için açılmıştır.

Din eğitiminin erken yaşlarda verilmesi daha kalıcı olduğu için çocuğun karakterinin gelişmesinde din eğitimi son derece önemlidir. Bu nedenle erken yaşlar din eğitimi açısından kritik dönem özelliği taşır. Bilindiği üzere kritik dönem kaçırıldığı zaman bu dönemi telafi etmek zordur. Bu nedenle 4-6 yaş çocukluk döneminde kazanılan davranışlar, alışkanlıklar, tutumlar, ilerleyen yıllarda çocuğun kişiliğini, inançlarını etkiler. Sağlam bir kişiliğin temelleri ilk çocukluk yıllarında atılır. Yapılan bilimsel çalışmalar, okul öncesi çocukluk döneminin bireyin eğitimi açısından son derece önemli olduğunu ortaya koymuştur. Sevgi, kardeşlik, yardımlaşma gibi duyguların öğrenilip benimsenmesinde çocukluk dönemindeki eğitsel faaliyetlerin önemi büyüktür. Bu durum, okul öncesi dönemde yapılacak din eğitimi faaliyetlerinin de önemini ortaya koyar.⁶ Okul öncesinde verilecek din eğitimi ile çocuğa Allah ve peygamber sevgisi, doğru düşünce ve doğru davranışlar kazandırma, kendisiyle ve çevresiyle geçimli, kendi ayakları üzerinde durabilme, kendisini ifade etme, kendi haklarını koruma ve başkalarının da haklarına saygı gösterme, empati yapabilme, üzerinde sosyal baskı olmadığı zaman bile hatalı davranışlarda bulunmayacak kadar iç denetimi geliştirme gibi duygu ve davranış özelliklerinin kazandırılması amaçlanır.⁷

Okul öncesi din eğitiminin devlet eliyle yapılmasının gecikmiş olması çocukların din eğitiminde önemli bir boşluğun doğmasına neden olmuştur. Bu nedenle 4-6 yaş grubu Kur'an kursları önemli bir ihtiyaçtan doğmuş ve çocukların din eğitiminde temel bir boşluğu doldurmayı amaçlamıştır. 4-6 yaş dönemi bireyin dini gelişimi yönünden büyük önem taşır. Bu dönem doğru bir şekilde değerlendirildiği zaman çocuğun dini gelişimi sağlıklı bir zemine oturacaktır. Hayatının geri kalanını da bu temel üzerine inşa edip yükseltecektir. Sağlıklı bir din eğitimi verildiği takdirde de, dini ve manevi anlamda sağlıklı birey ve nesiller yetiştirilecektir.

Bireyin hayatını tüm yönleriyle kuşatan ve bir takım fonksiyonlarıyla bireyin yaşamını düzenleyerek mutluluk vadeden dinin, her yaşta ve her gruba yönelik din eğitimi faaliyetlerinin olması kaçınılmazdır. Konunun önemine binaen de okul öncesi dönemi din eğitimi, pek çok dünya ülkesinde olduğu gibi, çok erken yaşlarda gerçekleştirilmektedir. Çocukluk dönemi, bireyin kişiliğinin şekillendiği ve ilerideki yaşamına yönelik olarak in-

⁶ Davut Doğan, "Diyaret İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi) Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanı Kazanımları Üzerine Değerlendirme", (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 24 (2014): 202.

⁷ Çankırılı, Çocuğun Manevi Eğitimi, 10.

sanın pek çok davranış kalıbını öğrendiği önemli bir gelişimsel basamağı oluşturmaktadır. Buna göre, bireyin dini tutum ve davranışlarının temelinde, çocukluk döneminde almış olduğu din eğitiminin önemli yeri olduğu vurgulanmaktadır. Çocuklara her açıdan seviyelerine uygun, eğitim ve öğretim ilkeleri ile uyuşan, bilimsel temellere dayalı bir din eğitimi verilebilirse, sağlıklı bir inanç gelişimine imkân sağlanmış olur. “Aksi takdirde, çocuğun gelişim düzeyine uymayan, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veremeyen bir din eğitimi ile sağlıksız bir dini gelişime neden olunarak bireyin dinden uzaklaşmasına ve hatta bir takım ruhsal sorunlar yaşamasına yol açılabilir.”⁸

Dini gelişim üzerine çalışan pek çok bilim adamı 4 yaş ile başlayan sorugulama döneminin dini tecrübe ve deneyim açısından bir uyanış dönemi olduğunu ifade etmektedirler.⁹ Ayrıca 4-6 yaş “çocuk, düşünmeden, kuşulanmadan ve itiraz etmeden inanmaya hazır olduğundan, söylenenlere içtenlikle inanır olması” bu dönemin önemini arttırmaktadır. Bu yaşlardaki çocuklar, inancının nedenini araştırmaya yatkın değildir; inancı üzerinde analiz yapamadığı gibi fikir de yürütemezler. Bu sırada çocuğun din hakkında soruları görülse de çocuk, bunların cevaplarına inanacağı için soru sorar. “Böylece inanmaya içtenlikle hazır olan çocuk, yoklayıcı sorularıyla dini dünyaya girmeye çalışır; öğrenmeye ve inanmaya yönelik bir tutum içinde sorularına aldığı cevapları basitleştirerek zihninde işler. Bu durum, çocuğun kolay inanma özelliğine sahip olduğunu gösterir. Bu dönemde yetişkinler, çocuğa doğru bilgi vermeye özen göstermelidirler. Çocuğun bu dönemi, dini inancının biçimlenmesi ve derinleşmesi için büyük bir hazırlık içinde bulunduğu bir evredir.”¹⁰ Din ile ilgili çocukların sorabileceği sorulara ailelerin verdiği cevapların bu işin uzmanı kadar başarılı olması beklenemez. Çocukların diğer bütün din eğitimi ihtiyaçları da göz önünde tutulduğunda söz konusu kurslara ihtiyaç olduğu açıktır. Çocuğun bu denli inanmaya hazır olduğu sorular sorduğu bir dönemde sağlıklı bir din eğitimi verilmesi zorunluluktur. Çocukların içinde bulunduğu bu kritik dönemde ebeveyn gözlemlerinin eğitim açısından değerlendirilmesi söz konusu kurslar açısından büyük önem taşır.

1. 4-6 Yaş Kur'an Kursları

Kur'an kursları, Kur'an'ın doğru ve usulüne uygun olarak öğretilmesi, halkın bilgilenmesini sağlaması ve dini konulardaki ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla açılan yaygın eğitim kurumlarıdır. 4-6 yaş Kur'an kursları okul öncesi yaygın eğitim programı içerisinde yer alır. Diyanet İşleri Başkanlığı, vatandaşlardan gelen talepleri karşılamak üzere 2013 yılında 4-6

⁸ Aysegül Gün, “Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Sam-sun İli Örneği”, Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 7 (2016): 35-36.

⁹ Cemal Tosun, Fatma Çapcıoğlu, “4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuram-ları Çerçevesinde İncelenmesi”, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi 5 (2015): 711-712.

¹⁰ Haluk Yavuzer, Çocuğunuzun İlk 6 Yılı (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000), 32-33

yaş grubuna yönelik Dini Bilgiler 1-2, Kur'an-ı Kerim 1-2 öğrenme alanlarından oluşan, "Kur'an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi)" hazırlamıştır.¹¹ 4-6 Yaş Din Eğitimi Projesi Türkiye genelinde uygulamaya başlamadan önce 2013-2014 eğitim-öğretim yılında pilot olarak 10 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Kayseri, Diyarbakır, Gaziantep, Adana, Samsun, Erzincan ve Rize) düzenlenmiş ve daha sonradan talebe bağlı olarak bu kurslar, tüm İl ve İlçe Müftülüklerince açılmaya başlanmıştır.¹²

2. 4-6 Yaş Kur'an Kurslarının Amaçları

4-6 yaş Kur'an kurslarının amaçları okul öncesi eğitimin amaçları çerçevesinde şekillenmiştir. Okul öncesi eğitiminde; çocukların bedensel, psikomotor, zihinsel, dil, sosyal ve duygusal yönden gelişmelerini, temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak, her fırsattan faydalanarak çocukların milli manevi ahlaki kültürel ve insani değerlere bağlılığın gelişmesine yardımcı olmak, çocukların sorumluluk yüklenmelerini, dürüst, saygılı, nazik ve düzenli olmalarını sağlamak, çocuğun benlik kavramını geliştirmesine, kendini ifade etmesine, bağımsızlığını kazanmasına ve öz denetimini sağlamasına olanak tanımak gibi amaçlar sayılmıştır.¹³ 4-6 yaş Kur'an kursları programının genel amaçları da okul öncesi eğitim amaçlarından bağımsız değildir. Ancak 4-6 yaş Kur'an kursları bu amaçları kendi özel amaçları ile birlikte geliştirmiş ve yoğunmuştur. Bu özel amaçlar içerisinde çocuklardan, din konusunda kendi seviyelerine uygun bazı bilgi, tutum ve becerilere sahip olmaları beklenmektedir. Çocukların sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermeleri en önemli genel amaçtır.¹⁴ Ancak çocuğa etki etmeyi ve onun duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını değiştirmeyi hedefleyen her eğitim kurumu etkinliği sırasında çocuğun gelişim ve öğrenme özelliklerinin dikkate alınması zorundadır. Bireyin gelişim ve öğrenme özelliklerini dikkate almayan bir eğitim sürecinin başarılı olması mümkün değildir. Bu yüzden başta aile bireyleri ve öğretmenler olmak üzere çocuk eğitimini amaçlayan her eğitim kurum faaliyetleri boyunca çocukların gelişim özelliklerini çok iyi tanınmalı ve eğitim ortamlarını ve eğitim süreçlerini buna göre düzenlemelidir.¹⁵ Bütün bu eğitimsel ilkelerin dikkate alınmaması durumunda eğitimin başarılı olması bir yana bir takım ciddi sorunların ortaya çıkması muhtemeldir.

İşte bu genel ilke çerçevesinde 4-6 yaş Kur'an kurslarının Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların;

¹¹ DİB, Kur'an Kursları Öğretim Programı Okul Öncesi Dönemi (Ankara: 2013)

¹² Kurt, Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri Ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği), 31.

¹³ Cihandide, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi, 122.

¹⁴ Cemal Tosun, Fatma Çapcıoğlu, "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramaları Çerçevesinde İncelenmesi", Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, Ankara 5 (2015): 711-712.

¹⁵ Mustafa Köylü, Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi (İstanbul: Nobel Yayınları, 2010), 14-15.

1. İslam dininin değerlerini, kendi seviyesine göre, insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini,
2. Kazanacağı değerleri gündelik hayatta kullanmalarını,
3. İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i içerik ses ve şekil olarak kendi seviyesinde tanımalarını,
4. Kendi seviyesine uygun olarak Allah'ı sevgi temelinde tanımalarını ve yaratılıştaki düzeni fark etmelerini,
5. Kendi seviyesine uygun bir anlayışla Peygamber Efendimizin kişiliğini ve karakterini tanımalarını, sevmelerini ve model almalarını,
6. Sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini,
7. Din ve ahlak gelişiminin yanı sıra diğer gelişim alanlarına da katkısı olacak şekilde bir ortam sağlamayı amaçlamıştır.¹⁶

3. 4-6 Yaş Kur'an Kurslarının Veli Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Bayburt ilinde, altı adet 4-6 yaş Kur'an kursu bulunmakta olup her kursun birden fazla 4-6 yaş sınıfı bulunmaktadır. Bu kurslardan ve farklı sınıflardan, toplam 21 veli ile görüşme yapılmıştır. Görüşme sırasında velilerin düşünceleri doğrultusunda değerlendirmede bulunmaya çalıştık. Bu çalışma, görüşme ve gözlem teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Görüşmede sorulan sorular ve verilen cevaplar aşağıda sıralanmıştır.

3.1. Neden çocuklarınızı 4-6 yaş Kur'an kursuna gönderdiniz?

-Kur'an eğitimini küçükken almasını ve şimdiden Kuran'a yatkın olsun istedim. Aynı zamanda küçük yaşta Kur'an öğrenen çocuklar daha zeki olmuştur. Ve çocuğum okuma yazmayı diğer çocuklara göre daha kolay öğrendi.

-Kur'an'ı öğrenmesini çok istiyordum. Severek gönderdim kendi de isteyerek gitti.

-Kur'an öğrenmesini, Allah'ın emirlerini, dua ve sureleri küçük yaşta öğrenmesini istedim.

-İslam dinini temelden öğrenmesini istedim

-İslam dinini öğrenmesi için, Kur'an okumayı öğrenmesi için, dindar biri olmasını istediğim için kursa gönderdim.

-Güzel bir Kur'an eğitimi almasını istedim. Çocuğum alt yapısı için kuvvetli bir adım olduğunu düşünüyorum.

-Okul döneminde Kur'an eğitimi alamayacağı için bende yeterince öğretemeyeceğimden kursa göndermeyi daha uygun buldum.

¹⁶ Kurt, Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri Ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği), 31 32.

- Dinini bilsin ibadetlerini öğrensin diye kursa gönderdim.
- Ağaç yaşken eğilir. Bir an önce dinini Kur'an'ı öğrensin istedim.
- Dinini bilsin ve yaşasın diye kursa gönderdim.
- Kur'an öğrenmesini istedim. Bir sene önce anaokuluna gönderdim, verim alamadım. Bu nedenle 4-6 yaş Kur'an kursuna gönderdim.
- Çocuğumun Kur'an öğrenmesini istiyordum. Çocuğum içine kapanıktı, sosyalleşmesini istedim. Faydasını da gördüm.
- Dini eğitimini alsın diye gönderdim. Küçük yaşta öğrenmesi onun için daha iyi.
- Kur'an'ı öğrenmesini istedim. Zihninin açılmasını istedim.
- Kur'an eğitimini eğitilmiş insanlardan alsın istedim. Dinini güzel öğrensin istedim. Kur'an ahlakıyla yetişmesini istedim.
- Din, Kur'an, ahlak eğitimi alsın diye gönderdim.
- Dinini küçük yaşta öğrenmesini istedim. Büyüdükten sonra aldığı eğitim bu kadar kalıcı olmayacaktı. Büyüyünce öğretmek daha zor olacaktı.
- Çocuğumun anaokulunda sadece oyun oynayarak zaman geçireceğine, zihninin en temiz olduğu zamanı değerlendirmek istedim.
- Çalıştığım için çocuğumu kreşe veya anaokuluna vermem gerekiyordu. Bende 4-6 yaş Kur'an kursuna göndermeyi uygun buldum.
- Kur'an öğrenmesi için gönderdim çocuğumu. Din eğitimini önceden alsın istedim. Böyle bir başlangıç yaptık.
- Kişiliğine iyi bir temel olması ve ilerideki yaşamına yön vermesi için gönderdim.

Araştırmamıza göre tüm veliler erken yaşta din eğitiminin daha önemli ve daha kalıcı olduğuna inanmaktadır. Veliler, 4-6 yaş aralığında zihnin daha taze, algıların daha açık olması ve öğrenmenin daha kolay olması nedeniyle çocuklarını bu kursa göndermek istemişlerdir. Aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığının sunduğu bu fırsattan yararlanmak istediklerini, çocuklarının eğitilmiş insanlardan din eğitim almalarını istediklerini belirtmişlerdir. Çocuklarının okul dönemi içerisinde böyle donanımlı bir din eğitimi alamayacaklarını da göz önünde bulunduran veliler çocuklarını 4-6 yaş Kur'an Kursuna göndermişlerdir. Böylece dini eğitim bağlamında ilk adımı atmış olacaklarını düşünmüşlerdir.

3.2. Çocuğunuzun aldığı eğitimle sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi gösterdiğini düşünüyor musunuz?

- Hoca çok emek verdiği için çok etkili bir gelişim gösterdi.
- Çok faydasını gördüm. Çocuğum artık yalan söylemiyor, söyleyenleri uyariyor. Benim veremeyeceğim eğitimi kursta aldı.

-Genel olarak iyi bir gelişim gösterdi. Neyi yapması gerektiğini neyi yapmaması gerektiğini öğrendi. Bir yanlış görünce doğru olmadığını anlıyor.

-Tabi ki benim çocuğum çok etkilendi. Şuan örtündü. Düzenli Kur'an okuyor.

-Benim çocuğum pek değişmedi. Ama bazı çocuklar değişim gösterdi.

-Evet, kesinlikle manevi boyutunda gerçekten olumlu bir değişim oldu. Ben kendim bu kadar faydalı olamazdım.

-Yeterli olmasa da faydalı oldu.

-Evet, gerçekten davranışlarında gelişme gösterdi.

-Gerçekten çok fark etti.

-Evet, kursta öğrendiği şeyleri alışkanlık haline getirdi.

-Evet, bayağı faydası oldu. Önceden hırçın bir çocuğu, bencildi. Kursta gittikten sonra ahlaki düzeldi, paylaşmayı öğrendi. Allah'ın emirlerini öğrendi.

-Çok şükür iyi yönde bir gelişim gösterdi. Düzenli Kur'an okuyor, namaz kılmaya gayret ediyor. Şuan ikinci hatimini yapıyor.

-Dini ve ahlaki olarak güzel bir gelişim gösterdi. Davranışlarına da yansdı.

-Evet, çocuğum dini bir karakter kazandı. Yemek yerken, bir işe başlar-ken besmele çeker israf etmenin günah olduğunu bilir. Buna göre yaşar.

-Çocuğumun 4-6 yaş Kur'an kursunda öğrendiği tüm bu şeyler sonraki okul hayatına günlük hayatına güzel bir şekilde yansdı.

-Duruşuyla konuşmasıyla, adabıyla, ahlakıyla çok büyük ilerleme kat etti.

-Evet, hala meyvelerini topluyoruz.

-Çocuğumuzun bu denli gelişimi bizi de etkiledi. Günlük hayatta da faydasını görüyoruz.

-Çok faydası oldu. Paylaşmanın güzel olduğu, sayı, sevgi, doğayı koruma, insanlara çevreye zarar vermemesi gerektiğini biliyor ve uygulamaya çalışıyor.

-Çok şükür sıkıntı yok. Gayet iyi bir gelişim gösterdi.

-Çocuğumun Kur'an okumaya namaz kılmaya daha istekli buluyorum. Dini konulara daha ilgili oldu. Niçin namaz kıldığını, ibadet edildiğini anlamış görünüyor.

Velilerin sorulan soruya verdiği cevaplara göre, çocuklarının dini bilgiler öğretiminden de memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Çocuklara kurslarda, Otuz iki farz, peygamberlerin hayatları, ibadetler, ahlak kuralları, kırk hadis

ve birçok şeyin öğretilmiş olduğu saptanmıştır. Veliler beklentilerinin üzerinde sonuçlar elde ettiklerini belirtmişlerdir. Velilerin Tamamına yakını bu yaşta bir çocuğa ne öğretilbilirse onun öğretildiğini söylemiştir.

Veliler, verilen eğitimi, çocuklarının gelişim seviyesine uygun bulduklarını ifade etmiştir. Alınan cevaplar, çocukların sağlıklı bir din eğitimi gelişim süreci yaşadıklarını göstermektedir. Bu süreçte çocukların seviyesine uygun yöntem, teknik ve programların kullanılması da son derece önemlidir. Çünkü çocukların seviyesine uygun olmayan yöntem ve tekniklerle işlenen süreç çocukların dini yönüne zararlar verebilirdi. Bu tarz hasarlar kalıcı olabilmekte ve daha sonraki gelişim dönemlerinde de sorun teşkil etmektedir. Din psikolojisine göre bu durumun telafisi oldukça zordur. Çocuklara sağlıklı bir din eğitimi vermek, gelecek nesiller ve toplum için son derece önemlidir.

3.3. Çocuğunuz kursa severek ve isteyerek mi gitti?

-İlk başta seviyorlardı. Bazen sıkılsa da zorlama olmadı.

-Evet, severek ve isteyerek gidiyordu. Hasta bile olsa kursa gitmek istiyordu. Bunda hocanın katkısı da çok büyük oldu.

-Çocuğum severek isteyerek gitti. İkinci Çocuğumu da gönderdim oda severek gidiyor.

-Çok severek ve isteyerek gidiyordu.

-Severek gidiyordu ve çok da başarılıydı.

-Evet, zorlama olmadan kendi isteğiyle gidiyordu.

-Çok severek ve isteyerek gitti. Çok güzel zamanlar geçirdi. Mutlu anılar biriktirdi.

-Çoğunlukla isteyerek gitti.

-Evet, isteyerek gitti.

-İsteyerek ve severek gitti.

-Çok severek gitti. Anaokuluna o kadar hevesli gitmedi.

-Çok severek gitti.

-Her şey çocuğun seviyesine göre düzenlendi. Oda severek gitti.

-Evet, zorlamadan kendi isteğiyle gitti.

-Nadiren gitmek istemese de severek isteyerek gider. Hatta hastayken de gitmek istiyor.

-Hep isteyerek ve severek gitti.

-Kur'an okurken nazlansa da dersleri çok seviyor hep gitmek istiyordu.

-Gitmek için sabırsızlanıyordu. Kendi isteğiyle gidiyordu.

-Benim çocuklarım ikiz. Biri severek biri biraz daha zorlanarak gitti.

- Zorlama olmadan severek kendi isteğiyle gidiyordu.

-Öğretmeniniz kursu çok sevdi. Hiçbir gün gitmemezlik yapmadı. Hatta hasta olduğu zaman bile ağlayarak gitmek istedi.

Veliler çocuklarının kursa severek ve isteyerek gittiğini, yaşlarından dolayı bazen nazlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum 4-6 yaş Kur'an kurslarında din eğitiminin öğrencilere sevdirilerek yapıldığının göstergesidir. Bu yaş grubu için olması gereken de budur. Çünkü dini gelişimleri bu temeller üzerinde yükselecektir.

Çocuklar kurslarda olumsuz bir durumla karşılaşmış olsaydı, bu durum çocukların davranışlarına mutlaka yansır ve çocuklarda kursa gitme konusunda isteksizlik meydana gelirdi. Bununla birlikte çocukların kursa gitme konusunda bazen isteksizlik yaşadıkları da ifade edilmiştir. Ancak bu durum, eğitimciler tarafından yaşlarına bağlı olarak normal karşılanmaktadır. Velilerin verdikleri bilgiler de eğitimcilerin bu görüşünü destekler niteliktedir. Çocuk olmaları hasebiyle bir işi devamlı yapmak onlara sıkıcı gelebilir. Yapıları gereği çocukların hızına ve isteklerine yetişmek her zaman mümkün olmayabilir. Ama genel olarak çocukların dini eğitimleri sürecinde herhangi bir olumsuzluk gözlenmemiş ve çocukların kursa istekli bir şekilde gittikleri saptanmıştır.

3.4. Kursta verilen Kur'an'ı Kerim öğretiminden memnun kaldınız mı?

-Memnunum, Kur'an'ı güzel öğrendi. Ezber de yaptılar, kısa sureleri, duaları öğrendiler.

-Evet, memnunum Kur'an'ı güzel öğrendi, tecvitli okuyabiliyor.

-Kur'an okuyabiliyor. Fakat tecvit öğrenmeye pek sıra gelmedi. Yine de ezberleri tecvitli okumayı öğrendi.

-Yani, iyi öğrendi.

-Evet, ezber ve yüzüne okumayı iyi öğrendi.

-Evet, memnun kaldım, okumayı, tecvitleri güzelce öğrendi,

-Her şeyiyle güzel, dört dörtlük bir Kur'an eğitimi verildi. Hoca da çok emek verdi.

-Kur'an okumaya geçemedi. Ama sureleri ve duaları ezberledi.

-Ezberlerinden ve yüzüne okumasından memnun kaldım.

-Tabii, tecvitli okumayı öğrendi. Ama bazı ezberlerini unuttu.

-Çok güzel öğrendi. 12. Cüzü okuyor şimdi. Keşke bir yıl daha gidebilseydi. Daha iyi öğrenirdi.

-Kur'an okumayı seviyordu. Bu nedenle kolayca öğrendi.

-Kur'an'ı akıcı bir şekilde okuyabiliyor. Duaları da ezberledi.

-Çok çabuk ilerledi. Mahreçlerine uygun okuyabiliyor. Ezberleri de gayet güzel okuyabiliyor.

-Çok memnunum Kur'an öğretiminde. Özellikle hocasından dolayı çok iyi öğrendi. Tecvit kurallarını öğrendi, akıcı bir şekilde okuyabiliyor.

-Çok iyi bir Kur'an eğitimi aldı. Kur'an öğrenmenin bu kadar kolay olacağını düşünmemiştim. İki ayda okumaya geçti. Kısa sureleri de ezberledi.

-Çok güzel öğrendi. Keşke bir yıl daha gidebilseydi. Her akşam düzenli Kur'an okutuyoruz. Faydasını gördük.

-Çocuğumuzda dikkat dağınıklığı olduğu için, çocuğumun Kur'an'a en son geçeceğini düşünüyorduk. Buna rağmen çok iyi bir gelişim gösterdi.

-Gayet güzel okumayı öğrendi.

-Kur'an okuyamasa da harfleri öğrendi. Kelime kelime okuyabiliyor. Kursa daha fazla gitseydi öğrenebilirdi.

-Çok memnun kaldım. Çocuğum harfleri, harekeleri, mahreçleri hepsini öğrendi. Bazı sure ve duaları ezberledi. Öğretmenimiz çok fedakârlık yaptı. Oyunla eğlence ile sevdirek Kuran'ı öğretti. Şimdi biz de kurstan sonra her akşam çocuğumuzla birlikte yarım sayfa Kur'an okuyoruz.

Alınan cevaplara göre birçok veli, Kur'an kursunda verilen Kur'an eğitiminin memnun kalmıştır. Velilerin, kurs bittikten sonra da çocuklarına Kur'an okutmaya devam ettirerek onların Kur'an okumada gelişmelerini sağladıkları belirlenmiştir. Sadece iki veli kurstan sonra çocuklarının Kur'an okumalarını desteklemediği için onların Kur'an okumasında gerileme gösterdiklerini belirtmiştir. Genel olarak veliler, çocuklarının beklentilerinin üzerinde Kur'an eğitimi aldıklarını da belirtmişlerdir. Çünkü veliler, çocuklarını kursa göndermeden önce, onların sadece harfleri öğrenebileceğini ve basit kelimeleri okuyabileceğini düşündüklerini ifade etmiştir. Ancak elde edilen bilgiler ışığında, kursa giden çocukların tamamına yakınının akıcı bir şekilde Kur'an okuma becerisi kazandığı saptanmıştır.

Birçok veli çocuğunun Kur'an'ı Kerim öğrenmesinden ve okumasından memnun kalmıştır. Hatta veliler şaşırtıcı derecede çocuklarının ilerleme kat ettiğini de belirtmiştir. Özellikle birçok veli, çocuğunun Kur'an okuma ve öğrenmesinden memnun kalmıştır. Bunun yanı sıra bazı çocukların, daha düşük seviyede gelişim gösterdiği gözlenmiştir. Bunun birçok nedeni olabilir. Nihayetinde gelişimde bireysel farklılıklar vardır. Her çocuğun aynı seviyede gelişim göstermesi beklenemez. Çocukların birçoğunda yapılan ezberlerin kalıcı olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte bazı veliler çocuklarının yaptıkları ezberleri unuttuklarını ifade etmiştir. Yapılan ezberlerin unutulması konusunda, çocukların kurstan sonra Kur'an okumayı bırakmaları önemli bir etkidir. Kurs bittikten sonra da düzenli Kur'an okuyan öğrenciler ise kendilerini geliştirmeye devam etmişlerdir.

3.5. Dini bilgilerin öğretiminden memnun kaldınız mı?

-Kur'an öğretimini ağırlıktaydı. Temel dini bilgileri tam öğrenemediler. Namaz kılmayı abdest almayı öğretmediler. Ahlaki kuralları öğrendiler.

-Kendince güzel öğrendi.

-Hocalar ahlaki olarak gelişmelerine çok katkı sağladılar. İlk kez öğrendiği şeyler kalıcı oldu çok memnunum.

-Hocamız çok iyiydi. Besmeleyi, duaları öğretti. Ezan okunurken televizyonu kapatıp ezanı dinliyor. Kötü söz söylemiyor.

-Çok iyi değerler eğitimi gördü. Akla gelen her şeyi öğrettiler.

-İmanın şartlarını, İslam'ın şartlarını öğrendi. Gayet memnunum.

-Dini bilgileri, abdest almasını, Efendimizin hayatını, otuz iki farzı güzelce öğrendi.

-Evet, Allah'ın isimlerini, hadisleri, duaları güzelce öğrendi.

-Allah'ın her şeye gücünün yettiğini, duaları, Allah'ın isimlerini, dualarını güzelce öğrendi.

-Duaları, imanın şartlarını öğrendi.

-Öğrenmesi gereken her şeyi öğrendi. Otuz iki farz Allah'ın doksan dokuz ismi, peygamberlerin hayatı, hadisleri öğrendi.

-İmanın şartları, İslam'ın şartlarını, ahlak kurallarını öğrendi.

-Otuz iki farz, Allah'ın isimleri tüm bunları ve daha fazlasını öğrendi

-Kursta güzel bir din öğretimi yapıldı. Peygamberlerin hayatı, melekler, dört halife, Allah'ın isimlerini öğrettiler.

-Kendi seviyesine göre güzel bir din eğitimi verildi.

-Hz peygamberin ahlakı, sünneti, kırk hadis güzelce öğretildi.

-Dini bilgiler öğretiminden çok memnun kaldım. Ebeveynlerinden öğrendiği birçok şey bu kadar kalıcı olmuyor. Kursta öğrendikleri kalıcı ve onlar için daha faydalı.

-Çok güzel bir din eğitimi verildi. Görsellerle, etkinliklerle, dramalarla, oyunlarla çok iyi bir din eğitimi veriliyor.

-Dini bilgileri ve ahlaki değerleri çocukların seviyesine uygun öğrettiler..

-Dini bilgiler öğretiminden memnunuz.

- Çok memnun kaldım. Çocuğumuz dini bir konu geçtiğinde veya yapmamız gereken dini bir kuralı kurstan öğrendiği bilgi ile bize hatırlatıyor. Yani bizim farkında olmadığımız birçok konuyu öğrendiğini düşünüyorum.

Dini bilgilerin öğretiminden veliler son derece memnun kalmışlardır. Kendilerinin öğretemeyeceği birçok şeyi 4-6 yaş Kur'an kursunda öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kursta öğretilenlere baktığımız zaman İslam Dini-

nin temeli olan konularda öğrencilerin bilgilendirildiğini söyleyebiliriz. Hatta bazı veliler çocuklarının dini bilgi gelişimini şaşırtıcı bir şekilde iyi bulmuşlar ve memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir.

3.6. Çocuğunuz kursta öğrendiği bilgileri sizinle paylaştı mı?

- Oğlum değil ama kızım öğrendiklerini evde anlatıyordu.
- Çok nadir anlatır. Çocuğum içine kapanık, ancak ben sorduğumda anlatır.
- Anlatıyordu. Yaşlılara yer vermesi gerektiğini, yardım etmesi gerektiğini, çevre temizliğine önem verilmesi gerektiğini anlattı.
- Çocuğum genelde pek anlatmaz. Ne öğrendiniz diye sorunca anlattırdı..
- Evet paylaştı. Ben de ilgilenir, ne öğrendiğini sorardım.
- Öğrendiği her şeyi anlatırdı. Kıssaları, hikâyeleri, öğrendiği ilginç şeyleri paylaştı.
- Öğrendiklerini gelip evde anlattığı zamanlar oldu.
- Evet, genelde öğrendiklerini bizimle paylaşıyordu.
- Düzenli olmasa da kursta öğrendiklerini bize anlattı.
- O gün ne öğrenmişse evde anlatırdı.
- İlgisini çeken şeyleri paylaşırdı. Neler yaptığını sorduğumuzda o gün olanları anlatırdı.
- Her şeyi çok paylaşan bir çocuk değil. Sadece bazen paylaştı.
- O gün için önemli bir şey yaptığında anlatırdı.
- Dersini tekrar ederken öğrendiklerini bizlere de anlattı.
- Öğrendiklerini paylaşır ve bildiği bir konu açıldığında öğrendiklerini anlatıyordu.
- Kursta olanları hocala, arkadaşlarıyla aralarında geçenleri bizimle paylaştı.
- Çocuğum pek konuşkan değil ama bir durum karşısında öğrendiklerini paylaştı.
- Bazen paylaştı.
- Evet paylaştı.
- Bizim çocuğumuz öğrendiklerini bizimle paylaşmıyordu. Ancak sorduğumuzda cevap veriyordu. Biz de bunu bildiğimiz için sormayı ihmal etmezdik.

Çocukların kursta öğrendikleri bilgileri aileleriyle paylaşma durumu öğrenciden öğrenciye değişiklik göstermiştir. Öğrencilerin öğrendiklerini aileleriyle paylaşmamalarını tek bir nedene bağlayamayız. Bu durumu etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar: cinsiyet, yaş, mizaç, vb. birçok etmen

olabilir. Bu etmenlere bakıldığı zaman çocukların karakterlerine göre öğrendikleri bilgileri aileleriyle paylaşmamalarının kişiden kişiye değişen bir durum olduğu gözlenmiştir. Çocuk içine kapanık, anlatmayı sevmeyen bir yapıya sahip ise öğrendiklerini sadece sorulduğu zaman anlatıyor. Eğer konuşkan bir yapıda ise öğrendiklerini de ebeveynleri ile paylaşıyor. Buna rağmen tüm veliler çocuklarının öğrenme sırasında ilgilerini çeken her şeyi paylaştıklarını belirtmişlerdir. Veliler çocuklarının, Günlük yaşam içerisinde karşılaştıkları bir durum karşısında herhangi bir davranışın doğru mu yanlış mı olduğu hususunda "biz kursta şöyle öğrendik", diyerek açıkladıklarını gözlemlemişlerdir. Bu durum da gösteriyor ki çocuklar, öğrendiklerini pratiğe dökmeye önemli gelişmeler kat etmiştir.

3.7. Çocuğunuz kursta kazandığı değerleri gündelik hayatta uygulayabildi mi?

- Genel olarak uyguladı. Ezan okununca dinler, dua eder.
- Evet kullanıyordu. Biraz unuttu gibi ama uyumadan önce, kalkınca dua ediyor. Çocuğum karanlıktan çok korkuyor. Besmele çekince korkusunu yenebiliyor.
- Hayatında kullanabiliyor. Yanlış bir şey gördüğünde bu ayıp diyebiliyor.
- Öğrendiği gün yapıyor, fakat daha sonra yapmıyor.
- Bazen zorlamayla, bazen kendi isteğiyle yapardı. Kurs bittikten sonra yapmayı bıraktı.
- Öğrendiklerini uygulardı. Çocuğumda namaz sevgisi oluştu. Kendi isteğiyle günde bir vakit namaz kılardı. Çevre temizliğine önem verir, küfür söyleyenleri uyarırdı.
- Öğrendiklerini günlük hayatta uyguladı. Yemek yerken ezan okunurken dua eder.
- Genelde uyguladı. Su içerken oturur. Dua eder.
- Uygulamaya çalışır. Özellikle yemek duasını yapar.
- Evet uygular. Namaz kılmaya çalışır. Yemek duasını devamlı okur, özellikle kalabalık ortamlarda da okur. Özgüven kazandı.
- Öğrendiklerini günlük hayatta kullanır. Gusül abdesti, namaz abdesti alır. Birlikte namaz kılarız.
- Kursa gidiyorken öğrendiklerini daha çok uygulardı. Şimdi de uygulamaya çalışıyor.
- Elinden geldiği kadar uygulamaya çalışıyor.
- Evet yemek yerken israf yapmaz, ellerini yıkar. Öğrendiklerini yaşama-ya çalışır.
- Kurstan sonra namaz kılarırken beni rahatsız etmez, önümden geçmez, Kur'an'a saygı duyar. Hayatımıza bu şekilde yansımaları oldu.

-Tabii uygular. Bizimle abdest alır, namaz kılar, düzenli Kur'an okur, ibadetleri bilir. Kendince uygular.

-Kursa gittikten sonra öğrendiklerine uygun davranışlar sergilemeye çalışıyor.

-Öğrendiği her şeyi yapabiliyor. Bizi de yanlış bir şey yaptığımız zaman uyarıyor.

-Kullandığını düşünüyorum, çocuk olduğu için yapabildiği kadar yapıyor.

-Pratikte sorun olabiliyor. Çocuk her şeyi pratiğe dökemeyebiliyor.

-Duaları okur, abdest alır, birlikte namaz kılarız.

-Hepsi olmasa da bazılarını uyguluyor. Elbette bir kısmını da gelecek hayatında uygulayacak. Çünkü eğitim özellikle din eğitimi uzun vadeli bir yatırım. Kişisel becerileri de gelişti. Mesala sıkılganlığını atlattı. Sosyalleşti. Besmele çekme, yatarken dua okuma, yemekte elhamdülillah demek gibi...

Alınan cevaplara göre, çocuklar, kursta öğrendikleri bilgileri genel olarak gündelik hayatta da kullanmışlardır. Veliler, çocuk oldukları için bazen zafiyet gösterebildiklerini ama genel anlamda çocuklarının kursta öğrendiği kazanımları uygulamaya geçirdiklerini belirtmişlerdir. Çocukların öğrendiği en önemli davranışlardan biri saygı eksenli uygulamalar olmuştur. Peygamberimize karşı saygı duymaları, adı geçtiğinde salavat getirmeleri, besmelenin önemini kavramaları ve uygulamaları, ezan okunduğunda saygı göstermeleri gibi kazanımlar din eğitiminde çok önemli bir yer tutmaktadır. Velilerin çocuklarından bazı uygulamaları tam anlamıyla yerine getirmesi beklediği gözlenmiştir. Ancak çocukların yaşları gereği bazı davranışları tam anlamıyla yapmaları beklenemez. Çocukların birçoğu kurs bittikten sonra da kursta öğrendiklerini uygulamaya devam etmiştir. Çok az bir kısmı kurs bittikten sonra öğrendiklerini uygulamayı terk etmiştir.

3.8. Çocuğunuz kendi seviyesine uygun olarak Allah'ı sevgi teminde öğrenip tanınması hakkında neler paylaşmak istersiniz?

-Allah'ı severek öğrendi. Allah kavramı onda yüksek bir mertebeyi temsil ediyor. Her şeyin Allah'ın yaratması olduğunu biliyor. Kötü bir tanıtma olmadı

-Kurstan önce Allah seni yakar derdim. Hoca beni uyardı şimdi Allah'ı iyi biliyor, seviyor. Ölümü sordu bana, canımız bitince mi ölüyoruz diye sordu. Ben de Allah'ın emirlerini tutunca güzel bir yere gidiyoruz dedim.

-Allah'ı seviyor. Çocuğum iyilik yaptığında Allah'ın onu mükâfatlandıracağına farkında.

-Allah'ı seviyor. Onu cennetle ödüllendireceğini biliyor.

-Tabi Allah'ı seviyor. Allah'ın bizden her zaman iyilik yapmamız gerektiğini, kötülük yapmamızı istemediğini söyledi.

-Evet, Allah'ı sever. Sağlıklı olduğu için Allah'a şükreder. Bir şeyleri önce Allah'tan istemesi gerektiğini biliyor. Küfürlü konuşanları Allah'ın sevmeyeceğini biliyor.

-Tabi ki Allah'ı sevgiyle tanıyor. Ailesinden de bu şekilde öğrendi.

-Evet, Allah'ı sever yanlış bir şey yaptığında korkması gerektiğini bilir.

-Allah'ı sever. Bizleri yarattığını bilir.

-Allah'ın gücünün her şeye yeteceğini, ol deyince olacağını bilir. Allah'ı severek tanır.

-Allah'ın eşsiz ve tek olduğunu bilir. Allah'ı sever, Allah'tan geldiğimizi ona döneceğimizi bilir. Emirlerini tutmamız gerektiğini bilir.

-Evet, Allah'ı sever. Allah'la ilgili sorular sorar.

-Allah kavramını öğrendi. Allah'ın bizi sevdiğini bilir. Allah'ın bizi gördüğünü bilir.

-Allah'ın varlığını bilir, mevsimleri onun yarattığını bilir, yaşam döngüsünü Allah'ın yarattığını bilir ve onu sever.

-Allah'ı sever. Onun âlim sıfatını bilir. Kuşlara yuva yapmayı öğretenin olduğunu bilir.

-Allah'ı sevgi temelinde tanıyor. Yaratıcımızın Allah olduğunu biliyor. Kur'an'ın onun emirleri olduğunu bilir. Onun isteklerine göre yaşaması gerektiğini bilir.

-Allah'ın yanlış bir şey yaptığında onu sevmeyeceğini bilir. İyilik yaptığında Allah'ın onu sevdiğini bilir. Allah'ın her şeyi gördüğünün, bildiğinin farkındadır.

-Allah'ı sevgi temelinde tanıdığını düşünüyorum. Bizi yarattığını bilir, bizi sevdiğini, bize nimetler verdiğini, ona sığınabileceğimizi bilir.

-Evet, öyle tanır. Büyük olduğunu merhametli olduğunu hep bizimle olduğunu bilir.

-Evet, sevgi temelinde tanır.

-Kurstan sonra Allah ile ilgili sorular soruyordu. Her iyiliği Allah ile ilişkilendiriyor. Kötü bir iş olduğunda da Allah bunu istemez düşüncesinde.

4-6 yaş Kur'an kurslarının belki de en önemli faydası Allah'ı tanıma konusunda verilen eğitim olduğu söylenebilir. Çünkü bazı veliler çocuklarını kursa göndermeden önce Allah'ı korkutarak tanıttıklarını ifade etmişlerdir. Bu yaklaşımın yanlış olduğunu veliler de kabul etmiş görünmektedir. Bu durumda kursta verilen eğitimin ebeveynlerin çocuk eğitimine de katkı sağladığı söylenebilir. Kurslarda Allah'ın tanıtımında Allah'ın sıfatları kullanılmıştır. Allah'ın sıfatları ile tanıtılması çocukları antropomorfik tanrı anlayışından uzaklaştırdığı gözlenmiştir. Allah çocukların masumiyetine uygun olarak sevgi temelli tanıtılmıştır. Bu yaşlarda çocuklarda

antropomorfik tanrı anlayışı olması gerekirken çocukların bazıları doğru bir Allah anlayışı geliştirebilmişlerdir.

3.9. Çocuğunuzun Hz. Muhammed'i tanınması, sevip örnek alınması konusunda öğrendikleri ile ilgili neler paylaşmak istersiniz?

-Kursta Peygamber Efendimizi tanıttılar, sevdirdiler, Peygamber Efendimizin çocuklara nasıl davrandığını öğrettiler.

-Henüz o kadar tanımıyor. Ama ismi geçince salâvat getirir.

-Peygamberi anma haftasında anlatıldığı kadar biliyor.

-Peygamberimizi tanır ve sever. Kursta anlatılan sünnetlerini uygulamaya çalışır.

-Evet tanır. Kursta öğrendiklerini anlatır. Ailesini tanır. Ahlakını örnek alır. İyilik yapmaya teşvik ettiğini bilir.

-Tabii ki Peygamberimizin onun için yeri çok farklı. Allah'a ve Peygambere ilgisi çok yüksektir. Hatta Peygamber Efendimize mektup yazmıştı.

-Evde de devamlı konuşulduğundan Peygamberimizi tanır ve sever.

-Evet, Peygamberimizi tanır ve çok sever. Onunla ilgili videoları izlemeyi çok sever.

-Peygamberimizi tanır ve sever. Gülün onu temsil ettiğini bilir, bu nedenle gül kokusunu da sever. Yeşili sevdiğini bilir.

-Evet tanır. Onun ümmeti olduğunu bilir. Hadislerini bilir. Ve gülleri de onu temsil ettiğinden sever.

-Peygamberimizi tanır, hadisleri bilir, anlatır, yanlış bulduğu davranışları uyarır, peygamberimizin sabrı tavsiye ettiğini anlatır, Allah'ın onu âlemlere rahmet olarak gönderdiğini söyler.

-Peygamberimizin neleri sevdiğini neleri sevmediğini bilir kendince örnek almaya çalışır.

-Peygamberimizi tanır ve hayatını bilir. Ezberlediği ilahiyle anlatır. Sever ve onun sevdiklerini yapmaya çalışır.

-Sever, örnek alır, çocuklarını, ailesini tanır. Peygamberimizin çocukları sevdiğini anlatır.

-İsmi, çocuklarını bilir. Peygamberimizi görmek ve elini öpmek istediğini söyler. Kırmızı gül gibi koktuğunu söyler, bu nedenle kırmızı gülleri sever. Kırk hadisi bilir, yeri gelince anlatır, örnek verir.

-Peygamberimizle benim adım aynı der. Onun kıymetli olduğunu bilir. Kırk hadiste öğrendiklerini uygular. Bazen bizi de uyarır.

-Peygamberimizi tanır, hayatını bilir. Peygamberimiz şunları şunları yapmış der. Anlattıklarını yapmaya çalışır. Bir sahabeyi ziyaret ettiğimizde peygamberimizin arkadaşı demişti.

-Tam olarak yapamasa da kendince yapmaya çalışır. Kötü söz söylemediğini bilir. Çocukların sevdiğini bilir.

-Tanyor fakat kendi seviyesine göre. İyi biri olduğunu biliyor.

-Kursta öğretildiği kadar tanyor ve seviyor.

-Peygamberimize salavat getirmeyi öğrendi. Peygamberimizin çocukları çok sevdiğini öğrendi.

Velilere, çocuklarının Hz Peygamberi tanıyıp örnek alıp almadıkları ~~almaları~~ sorulduğu zaman çocuklarının Peygamberimizi tanıdığı ve bildiği cevabının yanı sıra Peygamberlerinin iyi ve merhametli biri olduğunu, çocukları çok sevdiğini söylemişlerdir. Aynı zamanda çocuklarının kırk hadisi öğrendiklerini ellerinden geldiği kadar peygamberin sünnetlerini uyguladıklarını belirtmişlerdir. Kurslarda Çocukların zihninde peygamberle ilgili gül metaforu oluşturulmuştur. Bu nedenle kırmızı gülleri ve gül kokusunu sevdiğini söylemişlerdir.

Çocuklara kursta Hz peygamber tanıtılmış ve sevdirmişdir. Birçok veli çocuğunun Hz Peygamber'i rüyasında görebilmek için dua ettiğini belirtmiştir. Çocukların kendi seviyelerine uygun bir şekilde, Hz Peygamberi tanımaya ve sevmeye çalıştıkları saptanmıştır. Çocukların Peygamberle tanışmaları kurs sayesinde daha sağlıklı bir yoldan gerçekleşmiştir diyebiliriz.

3.10. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için önemli bir öğrenme yöntemidir. 4-6 yaş Kur'an kursları etkinliklerinde yeterince oyuna yer verildiğini düşünüyor musunuz?

-Oyun oynuyorlardı. Oyuncakları da vardı. Zekâ geliştiren oyunlar da oynuyorlardı. Bazen bir öğrenci ders verirken diğerleri oyun oynuyorlardı.

-Evet, yer veriliyordu. El becerisi gerektiren oyunlar, boyamalar, toplu oyunlar oynuyorlardı. Özellikle el becerisi gerektiren oyunlar onun yazı yazmasını kolaylaştırdı. Çocuğum çok hareketli, toplu oyunları çok seviyordu. Keşke anaokulu yerine bir sene daha kursa gitseydi.

-Çok bilgim yok ama yeterince oyun oynuyorlardı. Öğrenirken eğlendiler. Okumayı öğrenirken de faydası oldu.

-Oyunlar oynuyorlardı. Oyunla öğrendiler.

-Evet, çocukta memnun kaldım. Oyunla tuvalet eğitimi ve oyunla yemek eğitimi aldılar.

-Oyunla her şey yapıldı. Sıkılmadan, azar azar, oyunla eğlenerek öğrendiler. Harfleri kıssaları oyunlarla öğrendiler.

-Oyun odaları ve oyuncakları vardı. Oyunlarla öğrendiler.

-Oyunlar oynarlardı. Kutu kutu penseyi bile dua ederek oynadılar.

-Yapboz, sandalye gibi oyunlar oynarlardı.

- Evet, oyunlar oynarlardı. İlahilerle oyunlar oynarlardı, programlar yaparlardı.

-Yeterince oyun oynuyorlar fakat daha fazla oyun oynamak istiyorlar.

-Oyun oynuyorlardı. Park ve bahçe yoktu ama imkânlarına göre oyunlar oynuyorlardı. Oyuncaklarla grupça oyun oynuyorlardı.

-Oynadığını düşünüyorum. Eskiden çocuklara uygun olmayan öğretim yöntemleri kullanılıyordu. Şimdi oyunlarla öğretiliyor, sevdirilerek öğretiyor.

-Tabii anaokulu gibi oyunlarla etkinliklerle öğrendiler. Sadece Kur'an öğrenmediler. Gelişimlerine uygun oyunlar oynadılar.

-Oyunlarla birçok şey öğrendiler, birçok değer kazandılar. Yerli malı haftasında meyve oldular drama yaptılar, ayakları üzerinde topları düşürmeden zıplama oyunu, engelli haftasında empati oyunları oynadılar.

-Oyun parkı vardı kursun içinde, oyunlu etkinlikler vardı, zekâ geliştiren oyunlar oynadılar, geleneksel oyunlar, Hacivat karagöz ve birçok oyun oynadılar.

-Kursta her şey oyunlar üzerinden öğretildi. Gelişimleri için oyunla öğrenmek daha önemli.

-Harfleri falan oyunlarla öğrendiler. Oyunla daha iyi kavradılar her şeyi.

-Bayağı oyunlar oynadılar, bayağı eğlendiler, verimli, faydalı oyunlar oynadılar.

-Kursta birçok oyun oynadılar, eğlendiler.

-Oyun odaları vardı. Dini bilgileri de hep oyun aracılığı ile işliyorlardı. Severe bıkınlık oluşturmadan eğitim aldığını düşünüyorum.

Veliler, kursta çocuklarının yaşlarına ve gelişim seviyelerine uygun olarak birçok oyun oynadıklarını belirtmiştir. Çocukların oyun oynarken dini bilgileri rahatlıkla öğrendikleri tespit edilmiştir. Çocukların içinde buldukları gelişim dönemi için en uygun oyun yöntemidir. Veliler, kurslarda yeterli materyalin olduğunu düşünse de daha fazla materyal olmasından yana olduklarını belirtmiştir. Ayrıca kursların bahçesi olmadığı için çocuklar bahçede oynama imkânı bulamadıkları gözlemlenmiştir. Buna rağmen Kursta birçok şeyin oyunla öğretilmesi, din eğitiminde başarılı geri dönüşler alındığını göstermektedir. Çocukların da bu yüzden sıkılmadan eğlenerek dini bilgileri öğrendiği tespit edilmiştir. Bazı veliler yeterince oyun oynasalar da çocukların daha fazla oyun oynamak istediğini belirtmiştir.

3.11. 4-6 yaş Kur'an kurslarından genel olarak memnun musunuz?

-Memnunum, olumsuz bir durum görmedim. Bir şikâyet duymadım.

-Memnunum. İyi ki açılmış. Diğer çocuğumu da göndereceğim.

-Çok memnunum daha da ilerlemesini istiyorum. Küçük kızımın yaşı tutmadığı için gönderemedim. Keşke yaş grubu düşürülse.

-Sadece sureler dualar ezberletildi. Keşke yüzüne okumayı da öğrenseydi.

-Evet memnunum.

-Çok memnun kaldım. Hatta bu mahalleden taşınmak istemiyorum. Diğer çocuğumun da bu kursa gitmesini isterim.

- Ben gerçekten memnunum özellikle diyanet olması da benim için çok önemli.

-Evet, güzel bir kurstu.

-Evet, kurstan memnunuz.

-Memnunuz, kursu açanlardan Allah razı olsun.

-Kurstan genel olarak memnunum. Eksikler olsa da güzel bir aşamada.

-Kesinlikle herkese tavsiye ediyorum.

-Memnunum, herkese tavsiye ederim. Hem anaokulu hem din ve ahlak eğitiminin verildiği bir yer. Bu kurslar çoğaltılmalı. Herkes bu fırsattan yararlanmalı.

-Çok memnunum böyle bir kurs olduğu için, Allah razı olsun açanlardan. İnşallah devam eder, yeni nesiller de faydalanır.

-Evet, memnunum, tavsiye ederim.

-Çok memnunum, diğer çocuklarımı da göndermek isterim.

-Çok memnunum, küçük oğlumun da göndermek isterim.

-Çok veriliydi, çok düzeldi. Diğer çocuğumu da göndermek isterim.

-Bayburt'taki kurstan memnunum. Şuan Yalova'ya taşındık burada ki kurstan hiç memnun kalmadık.

-Çocuğumun gittiği kurstan memnunum. Ama genel olarak memnun değilim.

-Hiçbir pişmanlık duymadım. İyi ki oraya göndermişim. Her çocuğun böyle bir eğitimden geçmesini isterim. Okuldan önce böyle bir eğitim almaları çok önemli. Ev bu ortamı asla sağlayamaz.

Velilerden alınan bilgilere göre, velilerin birçoğu 4-6 yaş Kur'an kurslarından memnun kalmıştır. Birçoğu kurslardan memnun kalmışlardır. Kursların bazı eksikliklerine rağmen verilen eğitim ve gösterilen çaba onları memnun etmiştir. Veliler diğer çocuklarını da 4-6 yaş Kur'an kursuna göndermek istediklerini belirtmiştir. Bununla birlikte veliler, bu kursların çoğaltılması gerektiğini ve diğer ailelerin de çocuklarını bu kurslara göndermeleri gerektiğini ifade etmiştir.

3.12. Velilerin 4-6 yaş Kur'an kurslarından memnun olmadığı unsurlar nelerdi?

-Namaz kılmayı, abdest almayı öğretselerdi daha güzel olurdu. Birkaç kez gösterildi uygulama yaptırılmadı. Öğrenselerdi daha iyi olurdu.

-Yok, eğitimiyle her şeyiyle iyi, bir sıkıntı olmuyor.

- Özel kurumlarda dört, beş, altı yaşındaki çocuklar farklı sınıflarda oluyor, keşke bu kurslarda da böyle olsa. Keşke kursa başlama yaşı üçe indirilse.

-Kurslar güzel, bir memnuniyetsizliğim yok.

-Memnun olmadığımız bir şey yok. Yapılması gereken ne ise onu yapıyorlar.

-Özel kurslar çok daha donanımlı. Daha fazla kitapları, araç gereçleri var. Bu kurslarda da olsa daha iyi olurdu. Şikâyet anlamında değil ama daha iyi olabilir.

-Memnun olmadığım bir durum yok. Özellikle hocasından çok memnunuzum.

-Yok

-Yok, hepsinden memnunuz.

-Yoktu biz memnunuz.

-Gönüllülük esas olmalı eğitimcilerde, aynı zamanda iyi bir eğitim almış olmaları gerekir.

-Herhangi bir memnuniyetsizliğimiz yoktur.

-Benim memnun olmadığım hiçbir unsur yok. Biz bu hocalar kadar öğretemezdik.

-Çocuğumda bir isteksizlik görmedim benim de herhangi bir şikâyetim olmadı.

-Her şeyiyle memnunuzum, bir eksiklik hissetmedik.

-Dışarıda daha fazla etkinlik yapılabilirdi. Çocuk ve anne uyumuna yönelik çalışmalar yapılabilirdi. Geziler daha fazla olabilirdi.

-Daha eğitilmiş öğretmenler olmalıydı. Binalar çocuklar için uygun değil, okul düzeyinde binalar olmalıydı.

-Daha fazla oyun oynayabilirdi. Oyun saatleri artırılabilirdi.

-Daha geniş ortamlar olmalıydı. Olanaklar daha fazla olabilir.

-Çalışan anneler için ekstra bir bakıcıya ihtiyaç kalmadan sekizden beşe kadar kurslar olmalı. Daha donanımlı olabilirdi.

-Zaman biraz daha uzun tutulabilir. Ders saatlerinde toplantıların yapılmaması ve derslere ve öğretmenlere engel olunmaması gerekir. Yılsa-

nunda velilerin de katıldığı açık havada yapılan genel bir etkinlik yapılmıştı. Orada ses düzeni ve organize zayıftı.

Bayburt'ta ki 4-6 yaş Kur'an kurslarında gözlenen en büyük eksiklik binaların çocuklar için uygun olmaması, pencere yüksekliği, güvenlik kilitleri, ısınma problemi, güneş almayan binalar vs. aynı zamanda kursların bahçesinin olmaması da büyük bir eksiklik olarak gözlemlenmiştir. Çocukların bahçede oynayabilmesi, etkinlik yapabilmesi için bahçesinin olması onların eğitimi ve gelişmesi için önemli bir durumdur. Veliler kurslarda bulunan malzeme ve materyallerin devlet anaokulundakiler kadar çok ve donanımlı olması talebinde de bulunmuşlardır. Ayrıca 4-5-6 yaşında ki çocukların aynı sınıfta eğitim- öğretim görmelerinden veliler hoşnut kalmamışlardır. Gelişim dönemi açısından farklılık gösterdiği için sınıfların yaşlara göre ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir.

3.13. Velilerin 4-6 yaş Kur'an kurslarından beklentileri nelerdir?

-Çocuk öğrendiklerini kursta uyguluyor, evde ve sokakta uygulamıyor. Keşke daha kalıcı bir eğitim verilseydi.

-Kursun süresi üç saat, süre uzatılsa daha iyi bir eğitim verilir diye düşünüyorum.

-Ücreti düşük olmalı, böylece herkes faydalanabilir. Ayrıca sınıflar yaş gruplarına göre ayrılmalı. Özel kurslardaki gibi daha çok oyuncak ve materyaller olmalı.

-Kur'an okumaya daha fazla önem verilmeli.

-Her şey olması gerektiği gibidir.

-Kursta kazandıklarını sonraki yıllarda kaybetmesini istemem. Küçükken öğrendiklerini hayatı boyunca yaşasın isterim.

-Ben de çocuğumla çok ilgilendim. Bu yüzden beklentilerim karşılandı.

-Keşke kursa daha uzun süre gitseydi ve hatim yapabilseydi.

-Kursların durumunun daha da iyileşmesini beklerim.

-Kursların devam etmesini umarım.

-Kursta Allah ve peygamberi sevgi temelli öğretilmeli. Dinlerinin ne kadar değerli olduğunu bilmeleri, manevi anlamda desteklenmeli, sadece Kur'an değil ahlaki değerlerde öğretilmeli.

-Kurs beklentilerimizin üzerindeydi ama olanaklar daha iyi olabilirdi.

-Daha çok oyun oynayabilirdi, oyun saatleri artırılabilirdi.

-Beklentilerimin karşılığını aldım fakat hocalar daha eğitimli olabilirdi.

-Daha fazla kurs olmalıydı. Yabancı dilde öğretilmeli, etkinlikler artırılmalı, ilkokula başlangıç çalışmaları artırılmalı.

-Küçük yaşta Kur'an ve İslam bilgileriyle donatılmalı.

-Din eğitimi için bu yaşlar çok uygun, bu nedenle iyice değerlendirilmeli.

-Kapasitelerine göre verilebilecek her şeyi verdiler. Daha fazla bir beklentim yok.

-Dini altyapı oluşturulsun isterim. Bu yaşta ibadetlerin hepsini bilsin yapsın demiyorum.

-Allah sevgisi, peygamber sevgisi olsun, emanet edebileceğim güvenli bir yer olsun isterim.

-Sosyal etkinliklerin artırılması, tiyatro gösterimi, şiir dinletisi, velilere çocukların seviyelerine göre kitap tavsiyelerinde bulunması olabilir. Örneğin bizim çocuğumuz uzunca bir şiir ezberledi. Bu onun başka şiirler ezberlemesini kolaylaştırabilir.

Alınan cevaplara göre Genel olarak velilerin beklentisi karşılanmış hatta çocuklarının beklediklerinden daha iyi bir gelişim gösterdiklerini belirtmişlerdir. Velilerin 4-6 yaş Kur'an kurslarından beklentileri; kurs süresinin uzatılması, kursların daha donanımlı olması, kursun masraflarının düşük olması, bu kurslardan herkesin faydalanabilmesi olmuştur. Bununla birlikte veliler, bu kurslarda beklentilerinin üzerinde bir eğitim verildiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda kursların artırılması, iyileştirilmesi ve devamlı olması talebinde bulunmuşlardır. Daha donanımlı, daha uzun süreli ve daha kalıcı bir eğitim verilmesini istemişlerdir.

3.14. 4-6 yaş Kur'an kurslarını çocukların ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygun buluyor musunuz?

-Hocadan hocaya değişebiliyor. Bazı hocalar farklı farklı metotlar kullanabiliyor.

-Hoca bireysel farklılıklara göre davranıyordu. Sakin tabiatlı öğrenciye farklı hareketli öğrenciye farklı davranıyordu.

-Muhakkak hoca her öğrenciye özel davranıyordu.

-Genel bir uygulama yapıldı.

-Evet

-Nabza göre şerbet verildiğini düşünüyorum. Her çocuğun fitratına uygun etkinlikler yapıldı.

-Tabi ki hocanın kullandığı farklı tekniklerle çok şey öğrendi.

-Evet, uygun buluyorum. Özellikle Kur'an öğrenirken videolar, oyun setleri ile desteklendi.

-Evet kullanılıyor.

-Kullanıldığını düşünüyorum. Özellikle akıllı tahta ile çok destelendi.

-Sınıf mevcudu azaltılmalı böylece çocukların ihtiyaçları ve bireysel farklılıkları daha fazla göz önünde bulundurulabilir.

-Eğitim süreci çocukların ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygundu.

-Sosyal yaşam, oyunlar vb. oyunlara yansıtacak ihtiyaçlarını karşılayacak bilgiler verildi.

-Gayet uygun.

-Yemek adabı, öz bakım, temizlik gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri öğretildi.

-Tuvalet eğitimi, dişlerinin bakımı, yemek adabı, gibi ihtiyaçları, yemek ayırt etmeme, tabağını sünnetleme, gibi şeyler de öğretildi.

-Hocaları onlarla ilgileniyor, kendi seviyelerine uygun bir öğretim veriliyor.

-Uygun buluyorum, öz bakımları, temizlik, yemek adabı onların ihtiyaçlarını karşılamak içindir.

-Uygundu.

-Kurs hocamız benim çocuğuma özel ilgi gösterdi. Çocuğum hiperaktif olduğu için dikkatini toplamada zorluk çekiyordu. Hocamız çocuğuma özel ilgi gösterdi.

-Bize göre uygundu. Fakat eğitimi birebir yaşayan ve içinde olan ders hocalarımızın takip etmesi, çocukların bireysel özellikleri ve farklılıkları ile ilgili velilere bilgi aktarımında bulunması gerekir. Bizim hocamız bizimle bu paylaşımı yaptı.

Veliler genel olarak 4-6 yaş Kur'an kurslarından memnun kalmışlardır. Hocaların çabaları ve öz verileri sayesinde kurslarda çok verimli bir süreç geçirildiği tespit edilmiştir. Bireysel farklılıklara hitap etme konusunda da hocaların emekleri gözlenmiştir. Öğrencilerin seviyelerine uygun, etkili ve kalıcı bir öğrenme gerçekleştirmek için birçok yöntem ve teknik kullanılmıştır. Böylece bireysel farklılıklara da hitap edilmiş oldu. Aynı zamanda durağan, sıkıcı bir süreç izlenmemiş olup kurslarda çocukların istek ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim verildiği gözlenmiştir. Bununla birlikte bazı veliler, kurstaki öğreticilerin yetersiz ve bakıcıların ise eğitimsiz olduğunu ifade etmişlerdir.

3.15. Kursta verilen eğitim çocuğunuzun yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat veriyor mu?

-Evet, çocuklar kendileri de etkinlikler yapıyorlardı.

-Çocuğum kendi yapardı. Yaptıklarını bizlere gösterirdi. Bugün unları yaptım diye anlatıyordu. Anaokulunda öğretmen kendi kesip yapıp veriyor. Kursta kendilerinin yapmasına fırsat veriliyordu.

-Evet

-Kursta pek etkinlik yapılmadı bu nedenle çocukların da pek fırsatı olmadı.

-Evet

-Verildi evet, oyun hamurlarıyla harfler yapmışlardı, harfleri tanımak için.

-Boyamalar, el işleri, oyun hamurlarıyla etkinlikler yapıyorlardı.

-Evet verildi. Harfleri kendi elleriyle yaptıkları çalışmalarla öğrendiler.

-Evet, kendileri yaparak öğrendiler.

-Boyamalar, yapbozlar, oyuncaklarla kendileri yaparak oynayarak öğrendiler.

-Namaz ibadetini kıldırılarak öğrettiler. Yardımlaşmayı yardım kolisi yaparak öğrendiler. Yapararak öğrenmeleri sağlandı.

-Evet.

-Evet. Zaman zaman çocuklarımız kendi fikirlerini sunduğunda ona göre de uygulamalar yaptılar.

-Harfleri öğrenirken kesme, yapıştırma, boyamalar yaptılar. Bunun gibi birçok etkinlik kendileri yaptılar.

-Abdest alıp namaz kılarlardı, Cuma günleri cemaatle namaz kılarlardı. Yapararak öğrendiler.

-El becerileri, el işleri, sulu boyalar, yapıştırıcılar, özel günlere ait uygulamalar yapıldı.

-Kontrollü olsalar da onların yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat verildi.

-Genelde hocaların denetiminde yapılıyordu.

-Her şeyi birlikte yaparak öğrendiler.

-Her türlü etkinlik ve faaliyetler yapıldı. Bu da çocuklara özgüven kazandırdı.

-En önemli yanı da bu oldu. Yalnızca bilgi verilmiyordu. Evde bile öğrendiklerini uygulaması için ödevler veriliyordu. Mesela çocuğum selam almayı ve vermeyi kursta öğrendi.

Veliler 4-6 yaş Kur'an kurslarında genel olarak çocukların yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat verildiğini belirtmiştir. Bunda etkinliklerle, yaparak yaşayarak öğrenmenin daha kalıcı olmasının etkisi büyüktür.

3.16. 4-6 yaş Kur'an kurslarının etkinlik ve verimliliğini artırmaya yönelik öneri ve teklifleriniz nelerdir?

-Dışarıda pek etkinlik yapmıyorlardı, keşke dışarıda daha fazla zaman geçirebilselerdi. Daha faydalı olurdu.

-Sınıflar yaşlara göre ayrılmalı. Özel kurslardaki oyuncak ve materyallerden edinilmeli. Daha fazla hoca olmalı.

-Kurs süresi daha uzun olmalı.

-Her şeyin yeterince yapıldığını düşünüyorum.

-Kursların artırılması gerekiyor. Daha verimli daha donanımlı hocalar olmalı. Müftülük daha çok desteklemeli. Niteliği artırılmalı.

-Bence her şey olması gerektiği gibiydi.

-Saatleri daha uzun olmalı ve daha çok etkinlik yapılmalı.

-Çocuğun yaşı itibarıyla daha çok oyun oynayarak daha çok bilgisayar programlarıyla desteklenerek öğretim yapılmalı.

-Süresi çok kısa, daha da uzatılırsa daha verimli olur.

-Etkinlikler, oyunlar artırılmalı. Yapılan etkinliklerden sonra çocuğun anlayıp anlamadığı ölçülsün. Çünkü neyi neden yaptıklarını anlamayabiliyorlar bazen.

-Bahçeye daha çok çıkabilmeliler. Belki hayvanlarla etkileşime girebilmek için tavuk beslenmeli, doğayla etkileşime geçebilmek için ağaçlar dikilmeli. Bitkilere dahi zarar vermemeleri gerektiğini bu şekilde öğrenmeliler.

-Gerekli eğitim alınmalı bu işi yapmak için. Sınıf mevcudu azaltılmalı.

-Verebileceğim tavsiye yok. Her şey olması gerektiği gibiydi.

-Her şey çocuklara uygundu. Hepsi çok güzeldi.

-Her şey gayet güzel, olması gerektiği gibiydi.

-Her şey düşünülmüş diyecek bir şey bulamıyorum.

-Daha fazla hoca ve daha fazla yardımcı olmalı.

-Kurstaki yapılan etkinlikleri yeterli buluyorum.

-Öncelikle kurslar yaygınlaşmalı, eğitim kalitesi yükseltilmeli, yaz ve kış devamlı olmalı.

-Hocaların yanındaki iş kur elemanları eğitilmiş olmalıydı.

-Düzenli servis hizmeti sağlanabilirdi. Kurs dışında spor etkinlikleri düzenlenebilir. Çocuklar bazı günler tam gün eğitimle, yüzme, basket, futbol gibi spor etkinliklerine katılabilir. El becerilerini geliştirebilecekleri etkinlikler, sanatsal etkinlikler düşünülebilir.

Elde edilen bilgilere göre, Kursların bahçesi olmadığı için bahçede ve doğada çocuklar zaman geçirmeye fırsat bulamamışlardır. Bu nedenle kursların bahçelerinin olması gerekmektedir. Ayrıca veliler kurslarda daha çok materyal bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece daha verimli ve kalıcı öğrenmeler sağlanabilecektir. Bunun yanı sıra kurslardan teknolojik

alet eksikliği de gözlenmiştir. Veliler teknolojik malzemelerin yetersiz olduğunu düşünmekte ve daha donanımlı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sınıfların öğrenci mevcudunun azaltılması gerektiğinden, yardımcıların ve İŞKUR elemanlarının daha eğitilmiş olması gerektiğini ve daha uzun süreli bir eğitim olmasının daha iyi olacağını ifade etmişlerdir.

3.17. Veliler kurslarda uygulanan etkinlikleri ve kullanılan materyalleri uygun buldunuz mu?

-Kur'an öğretimine yönelik farklı materyaller yoktu. Harfleri öğretmek için hoca kendi çabasıyla bir şeyler yapıyordu ve bilgisayardan destek alıyordu. Bu anlamda daha fazla ve nitelikli materyaller olabilirdi.

-Evet, uygun buluyorum. Kullanılan materyaller de faydalıydı. Çocuklar kendileri de materyaller yaptı.

-Kursta yapılan etkinlik ve materyallerden memnunum. Hiç israf yapmadı. Ama anaokulunda yapılanlardan memnun değilim.

-Evet, uygun buluyorum. Çok güzeldi hepsi.

-Yani çok olmasa da memnunum.

-Evet, uygun buluyorum. Geri dönüşüm kutuları, kalp anahtarları, portakallardan kuşlara yem hazırladık, tüm bunlar eğitici ve çok güzel etkinliklerdi.

-Memnunum sorun yoktu.

-Her şey düşünülmüş çocuklara uygun yapılıyordu.

-Güzel ve faydalıydı. Evde yapamayacağı şeyleri kursta yaptılar.

-Elbette oyuncak çoktu, onlarla oynadılar öğrendiler. Akıllı tahta da çok faydalı oldu.

-Materyaller iyiydi, aynı zamanda kendileri de bir şeyler yapıyordu. Memnunum.

-Evet, çocuklar için özel materyaller kullanılıyordu. Daha da artırılabilir.

-Memnunuz.

-Her yönüyle güzeldi, memnunuz.

-Eğitici materyaller kullanıldı. Yapılan etkinliklerle de çocuğun öğrenmesi kolaylaştırıldı.

-Objeler, oyuncaklar, materyaller çocuklar için uygun.

-Materyaller çocukların gelişim seviyesine uygundu.

-Çocukların seveceği, seviyelerine uygun, nitelikli materyaller kullanıldı.

-Kaliteli, sağlıklı, çocuklara uygun materyaller kullanıldı.

-Ellerinden geldiği kadar yaptılar. Daha iyi olabilirdi.

-Basit ama masrafsız materyaller kullanıldı. Kumbara, seccade, şekerlik, güncel yaşantılara göre faaliyetler yaptılar. Anneler günü için ayrı, mevlit kandili için ayrı materyaller oluşturuldu.

Veliler kurslarda kullanılan materyalleri çocukları için uygun bulmuştur. Materyallerin yeterli olmadığını düşünseler de hocaların bu durumu telafi etmek için ellerinden geleni yaptıklarını belirtmişlerdir. Evde bulunan malzemelerin de kullanıldığını ve hiç israf yapılmadığını belirtmişlerdir.

3.18. Fiziki koşullar ve sınıf ortamından memnun musunuz?

-Memnunuz. İhtiyaçları karşılanıyordu. Yemek odası ayrı, kız erkek tuvaletler ayrı, eşyalar çocuklara uygundu.

-Bina karanlık ve soğuk olabiliyordu, daha geniş ve çocuklara uygun bir yer olmalıydı.

-Ortam çocuklara uygun hale getirilmeye çalışılmış, tedbirler alınmıştı. Petekler ve merdivenlere güvenlik önlemleri alınmıştı.

-Memnunum çocuklara uygundu. Kendilerine zarar vermeyecek şekilde düzenlenmişti.

-Evet, memnunum kurs sıcak oluyordu. Eve de yakındı.

-Yeni açıldığında lavabolar yeterli değildi. Tek bir oda vardı. Tuvaletler yoktu. Oyun odası çok küçüktü. İkinci sene daha da iyileştirildi.

-Masalar, sandalyeler, lavabolar çocukların kullanımına uygundu.

-Merdivenler çocuklara uygun değil. Kursun pencereleri çocukların ulaşabileceği seviyede.

-Apartman katı ve kursun bahçesi yok.

-Kursun bahçesi yok ve yemek odaları yok. Her şeyi aynı sınıfta yapıyorlar.

-Oyun alanları biraz daha geniş olabilirdi. Bahçesi olmalıydı.

-Yardımcı ablalar eğitilmiş olmalı, sınıf ortamı için daha iyi olur.

-Biraz soğuk oluyordu.

-Materyaller, sınıflar, tuvaletler, masalar, sandalyeler çocuklara uygundu.

-Şartlara göre imkânlarla iyiydi.

-Güzeldi.

-Bir kız bir erkek tuvaleti vardı. Çocuklar için yetersiz kalıyordu. Bahçesi yoktu, havalandırması yoktu, çocuklar için tehlikeli olabileceğinden pencere açılmıyordu. Kurs güneş almıyordu, soğuktu.

-Çocuklar için uygun olduğunu düşünmüyorum. Zemin kat, bahçesi yok. Okul seviyesinde olmalı.

-Yerleri iyi değil, bodrum kat, güneş almıyor. Bu nedenle çocuk sık sık hasta oldu. Hijyene daha da dikkat edilebilirdi.

-Kurs çok küçüktü, on beş öğrenci için yeterli değildi.

-Kursun bahçesi de olmalıydı.

Velilerden alınan bilgilere ve bizim gözlemlerimize göre, 4-6 yaş Kur'an kurslarının fiziki koşulları çocuklar için pek uygun değildir. Binaların yapısı ve konumu çocuklar için olumsuz şartlar taşımaktadır. Hiçbir kursta bahçe olmaması en önde gelen sorunlardan biridir. Kurslarda çocuklara uygun lavabo, tuvalet bulunmalıdır. Aynı zamanda merdivenler o yaş grubu için tehlike arz edebilmektedir. Genellikle kurslar karanlık, soğuk ve güneş almayan yerlerde açılmıştır. Bu durum çocukların hastalanmalarına neden olabilmektedir. Kursların apartman katında açılması da çocukların eğitim ve gelişmeleri için uygun değildir. Çocukların aynı sınıfta eğitim alması, oyun oynaması ve yemek yemesi çocukların gelişimini olumsuz etkileyecek bir durumdur.

Sonuç

Velilerle yaptığımız görüşmelerde onlara çocuklarını 4-6 yaş Kur'an kursuna gönderme nedenlerini sormuştuk. Veliler bu soruya çocuklarının sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermeleri için gönderdiklerini ifade ettiler. Çocuklarının kursta aldıkları eğitimi kendilerinin veremeyeceğini, bu alanda eğitim almış hocaların çocuklar üzerinde daha etkili ve kalıcı izler bırakacağını bunun da çocukları için din eğitimi adına daha sağlıklı bir alt yapı oluşturacağını belirtmişlerdir. Kursun en önemli kazanımlarından biri de Allah'ın sevgi temelinde çocuklara tanıtılmış olmasıdır. Bu soruyu sorarken en çok dikkatimizi çeken hususlardan biri de bu yaş döneminde antropomorfik bir tanrı anlayışı olması gerekirken çocukların Allah'ı bir yetişkin gibi tanıyor olabilmeleridir. Tüm veliler çocuklarının Allah'ı sıfatları ile ve bu sıfatlar üzerinden tanıdıkları cevabını vermiştir.

4-6 yaş Kur'an kurslarından istisnasız tüm veliler memnun kalmışlardır. Aynı zamanda çok gecikmiş bir hizmet olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Birçok veli, bu kursların anaokulundan daha faydalı olduğunu belirtmiştir. Kursta verilen eğitim ile çocukların, sosyalleşmeleri, kendilerini ifade etmeleri ve kişisel becerilerin gelişmesine katkı sağladığı görülmüştür. Veliler, Kursları açanlar için dua ve iyilik temennilerde bulunmuşlardır. Memnuniyetleri beden dillerinden, jest ve mimiklerinden de anlaşmıştır.

Veli görüşleri doğrultusunda Kur'an kurslarının fiziksel mekânlarının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Veliler verilen hizmetten ve hocalardan memnun kaldığı için fiziki unsurları pek önemsemeseler de kurslar çocuklar için uygun eğitim ortamları sağlayamamışlardır. Bazı kursların apartman dairesi ve zemin katlarda verildiği ve bahçesiz olduğu anlaşılmaktadır. Bazı veliler binaların güneş almadığını ve soğuk olduğunu belirtmişlerdir.

Veliler 4-6 yaş Kur'an kursları verdiği çok önemli hizmetten dolayı daha iyi mekânlarda olması gerektiğini belirtmişlerdir. Kurs ortamlarının güneş alan, bahçeli, çocuklara uygun, tehlike arz etmeyen mekânlar olmasını istemişlerdir. Aynı zamanda lavabo, tuvalet, yemek odası, oyun odası ihtiyaçları giderecek nitelikte olmasını istemişlerdir. 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki fiziksel eksikler imkânlar dâhilinde telafi edilmeye çalışılmalıdır. Hayatı güzelleştirmeye amacı olan Kur'an güzel okunmaya, güzel düşünmeye, güzel yaşamaya rehberlik eden bir kitaptır. Sağlıklı ve güzel mekânlar hem çocuklarımıza hem de Kuran'a layıktır.

Erken yaşta din eğitiminin devlet eliyle yapılması da son derece önemlidir, çünkü özel sektörde kursu açan kişilerin bazı ideolojileri temsil eden görüşlere göre eğitim verme riski vardır, Bu durum din eğitimi açısından sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle din eğitimine gereken önem verilmeli ve 4-6 yaş Kur'an kursları yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte 4-6 yaş Kur'an kurslarında fırsat eşitliği de sağlanmalıdır.

Yapılan görüşme ve gözlemlere göre kursların donanım ve metaryel açısından eksik olduğu saptanmıştır. Kursların gün içerisindeki mesai saatleri çalışan annelerin mesai saatlerine uymaması da diğer bir sorun olarak veliler tarafından dile getirilmiştir. Kursların eğitim saatleri hem gün içerisinde hem de dönem olarak uzatılmalıdır. Kurs hocalarının istihdamında gönüllülük ilkesine uyulmalıdır. Okul öncesi çocukları, onları severek isteyerek eğitecek ellere teslim edilmelidir. Kurs hocaları eğitim ve nitelik bakımından özenle seçilmelidir. Hizmet içi eğitimlerle gelişimleri desteklenmelidir. En önemlisi de bu kurslarda görev alan yardımcı, aşçı, İŞKUR elemanları vb. herkes özel durumun ehemmiyetinin farkında olmalıdır. Bu hususlarda gereken hassasiyet gösterildiği takdirde daha nitelikli, donanımlı ve kalıcı bir din eğitimi verilebilir.

Kaynakça

- Cihandide, Zeynep Nezahat. *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları, 2014.
- Çankırlı, Ali. *Çocuğun Manevi Eğitimi*. İstanbul: Zafer Yayınları, 2006.
- DİB. *Kur'an Kursları Öğretim Programı Okul Öncesi Dönemi*. Ankara: 2013.
- Doğan, Davut. "Diyaret İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi) Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanı Kazanımları Üzerine Değerlendirme". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 24 (2014): 202.
- Gün, Ayşegül. "Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği". *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7 (2016): 353.

Kurt, İbrahim. "Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri Ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği)". Yüksek Lisans Tezi, Çorum: 2017.

Köylü, Mustafa. *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*. İstanbul: Nobel Yayınları, 2010.

Selçuk, Mualla. *Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler*. Ankara: TDV Yayınları, 1991.

Tosun, Cemal- Çapcıoğlu, Fatma. "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi". *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* 5/5 (2015): 711-712.

Yavuzer, Haluk. *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.